

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

ในคดีอาญาการพิจารณาและการสืบพยานจะต้องกระทำต่อหน้าจำเลย เพื่อเป็นหลักประกันว่าพยานที่เบิกความเป็นประจักษ์ต่อตัวจำเลยต้องมาปรากฏตัวและต้องแสดงข้อเท็จจริงในศาล และเป็นกรณีที่จำเลยมีสิทธิอยู่ร่วมในการพิจารณาคดีในทุกชั้นตอน ทั้งนี้ เพื่อให้จำเลยมีสิทธิเผชิญหน้าพยานที่เป็นประจักษ์ซึ่งส่งผลให้พยานไม่กล้าเบิกความปรักปรำใส่ร้ายจำเลยเพราะจำเลยมีสิทธิถามค้านพยานได้ รวมทั้งศาลสามารถค้นหาความจริงได้จากการที่คู่ความเผชิญหน้าต่อกัน ซึ่งศาลมีหน้าที่ค้นหาความจริงวินิจฉัยเป็นข้อยุติ ในการวินิจฉัยข้อเท็จจริงให้เป็นที่ยุตินั้น จึงต้องมีหน้าที่ซึ่งนำพยานหลักฐานหาความจริงแท้ในข้อเท็จจริงนั้น

แต่อย่างไรก็ตาม หลักการพิจารณาคดีลับหลังจำเลยได้รับการยอมรับโดยนำมาใช้ในฐานะเป็นข้อยกเว้นของหลักศุภนิติกระบวนและหลักนิติธรรม รวมทั้งได้นำมาใช้สากลในกฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายต่างประเทศที่ถือเป็นต้นแบบของประเทศที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งประเทศไทยก็ได้รับอิทธิพลโดยนำหลักดังกล่าวมาบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 172 ทวิ ซึ่งให้ศาลมีอำนาจพิจารณาและสืบพยานลับหลังจำเลยได้ 3 กรณี ได้แก่ 1) ในคดีที่มีอัตราโทษอย่างสูงไม่เกินสิบปี จะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตามหรือในคดีมีโทษปรับสถานเดียว เมื่อจำเลยมีทนายและจำเลยได้รับอนุญาตจากศาลที่จะไม่มาฟังการพิจารณาและการสืบพยาน 2) ในคดีที่มีจำเลยหลายคน ถ้าศาลพอใจค่าแถลงของโจทก์ว่า การพิจารณาและการสืบพยานตามที่โจทก์ขอให้กระทำไม่เกี่ยวแก่จำเลยคนใด ศาลจะพิจารณาและสืบพยานลับหลังจำเลยคนนั้นก็ได้ 3) ในคดีที่มีจำเลยหลายคนถ้าศาลเห็นสมควรจะพิจารณาและสืบพยานจำเลยคนหนึ่งๆ ลับหลังจำเลยคนอื่นก็ได้

โดยไม่รวมถึงกรณีที่มีจำเลยหลบหนีการดำเนินคดีอาญา ซึ่งแตกต่างกับกฎหมายเฉพาะเรื่อง เช่น พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีอาญา พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. 2559 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. 2560 เป็นต้น ที่กำหนดให้นำมาใช้ในกรณีจำเลยหลบหนีด้วย ซึ่งปัญหา

การหลบหนีการดำเนินคดีอาญาของจำเลย ย่อมส่งผลกระทบต่อการดำเนินคดีอย่างมาก เพราะศาลไม่อาจดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีต่อไปได้เนื่องจากไม่มีตัวจำเลย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 172 วรรคหนึ่ง ปัญหาดังกล่าวจึงส่งผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมคือ ทำให้ประชาชนขาดความเชื่อมั่นในประสิทธิภาพในการดำเนินคดี โดยที่กระบวนการทางกฎหมายขาดมาตรการดำเนินคดีกับบุคคลเหล่านี้ คงทำได้เพียงแต่การออกหมายจับหรือปรับนายประกันเท่านั้น และในขณะเดียวกันอาจเป็นการสนับสนุนให้มีการกระทำความผิดเพิ่มมากขึ้นอีกด้วย และหากไม่มีการพิจารณาคดีโดยเร็วก็จะมีผลต่อพยานหลักฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งพยานบุคคลย่อมมีข้อจำกัดในการจดจำข้อเท็จจริงอันอาจทำให้พยานบุคคลหลงลืมข้อเท็จจริง หรืออาจทำให้พยานหลักฐานอื่น ๆ สูญหายได้

นอกจากนี้ แม้ว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือกฎหมายเฉพาะเรื่อง เช่น พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. 2559 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. 2560 จะได้นำหลักการพิจารณาคดีลับหลังจำเลยมาใช้ แต่กลับไม่พบว่ามีกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาคดีลับหลังไว้โดยเฉพาะดังเช่นต่างประเทศแต่อย่างใด อันทำให้สิทธิโต้แย้งพยานหลักฐานและสิทธิต่อสู้คดีของจำเลยได้รับการกระทบกระเทือนอย่างมาก

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากปัญหาดังที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นควรให้มีการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. 2559 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. 2560 ในเรื่องดังต่อไปนี้

5.2.1 ควรแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 172 ทวิ โดยขยายขอบเขตให้นำหลักการพิจารณาคดีลับหลังจำเลยมาใช้ในกรณีที่จำเลยหลบหนีหรือไม่มาศาลโดยไม่มีเหตุตามสมควรด้วย

5.2.2 ควรแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. 2559 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. 2560 โดยกำหนดหลักเกณฑ์ให้มีการคุ้มครองสิทธิของจำเลยในคดีทั้งในเรื่องการแจ้งให้จำเลยทราบว่ามี

พิจารณาคดีลับหลัง การตั้งทนายความให้แก่จำเลย และการพิจารณาคดีใหม่เมื่อจำเลยกลับมาก่อนคดีถึงที่สุด

ซึ่งการแก้ไขกฎหมายดังกล่าว จะทำให้การพิจารณาคดีลับหลังจำเลยถูกนำมาใช้เป็นมาตรการในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญาให้เกิดประสิทธิภาพและในขณะเดียวกันก็สามารถคุ้มครองสิทธิของจำเลยในคดีอาญาแม้ว่าจำเลยผู้นั้นจะไม่มาปรากฏตัวต่อศาลก็ตาม